

ስለ ቀጣዩ ምርጫ

በዚህ ጉዳይ ተወያይተን መመለስ ያለብን ሁለት መሰረታዊ ጥያቄዎች አሉ። መጀመሪያ ምን አቁዋም ይኑረን የሚለው ጥያቄ ነው። ሁለተኛው ደግሞ የያዝነውን አቁዋም ብንይዝ በዚህ ዙሪያ በውጭም በውስጥም እንዴት ነው የምንንቀሳቀስው? የሚለው ጥያቄ ይሆናል።

አንደኛ ጥያቄ - ምን አቁዋም እንያዝ?

መነሻ ነጥባችን። ደግመን ደጋግመን የኢህአዴግ መንግስት በህዝባዊ ትግል ተገዶ ዴሞክራሲ በሃገራችን እስከ ልበፈነ ድረስ ነፃና ፍትሃዊ ምርጫ ሊካሄድ አይችልም ብለናል። ይህ እስካልሆነ ድረስ ከቀጣዩም ሆነ ከዚያ ሊከተሉ ከሚችሉት ምርጫዎች አንፃር እኛም የኢትዮጵያም ህዝብ ምንም የምንጠብቀው ነገር አይኖርም። መመለስ ያለባቸው ጥያቄዎች ኢህአዴግ ምርጫ እያለ በየ አምስት አመቱ የሚያዘጋጀውን ንልት ይህንን የምንመኘውን ህዝባዊ እንቅስቃሴ መነሳሳት ልናገዝበት እንችላለን ወይ? ይህ እንዲሆን ደግሞ ምን ማድረግ አለብን የሚሉት ጥያቄዎች ናቸው።

1ኛ የዚህ “ምርጫ” ውጤት ከወዲሁ የታወቀ ስለመሆኑ። በአለፈው ምርጫ ነፃ ፕሬስ፣ ከሞላ ጎደል ቢሆንም የመደራጀት፣ ቅስቀሳ የማካሄድ መብቶች ነበሩ። ኢህአዴግ ራሱ “እንከን የለሽ ምርጫ ይሆናል ያሻህን ምረጥ ሲልና ከተቃዋሚዎች እኩል ቤት ገብቶ በህዝብ ፊት በቴሌቪዥና ፊደሮ ሲከራከር የታየበት ሁኔታ ነበር። ተቃዋሚዎችም ከሞላ ጎደል በአንድነት ቆመው ውጣና ድምፅህን ስጥ ካሸነፍን የጋራ መንግስት እናቁዋቁማለን እስከማለት ሄደውና ከተጭበረበረ ደግሞ በትግል ድልህን እናስከብራለን ብለው ሰፊና ተአማኒነት የነበረው ቅስቀሳ አድርገው ነበር። አለም አቀፍም ኮሚቴዊ የምርጫውን ነፃና ርትክዊ መሆን አረጋግጣለሁ ብሎ ከዚህ በፊት ባልታየ ብዛት ታዛቢዎችን ለአንድ ለሁለት ሳምንት የምርጫ ሰሞን ብቻ ሳይሆን ሁለት ወር ያህል በሃገሪቱ አስማርቶ ነበር። በነዚህ ሶስት “አጋቹ ከስተቶች” በመጠቀም ህዝባችን ከዳር እስከዳር ተንቀሳቅሶ ድል አደረገ። ሆኖም በተለይ የምርጫ ቦርዱ ላይ ባለው ሙሉ ቁጥጥር በመጠቀምና በገፍ በማጭበርበር ኢህአዴግ በአሸናፊነት ወጣሁ አለ። ከዚያ ወዲህ የሆነውን፣ ድምፄ ይከበር ባለው ህዝብ ላይ የተፈፀመውን ግፍ፣ የተከፈለውን መስዋእትነት የምናውቀው ነው።

2ኛ አሁን በአለው ሁኔታ ህዝባችን የኢህአዴግ “እንከን የለሽ” ምርጫ ነገር ቅጥፈት እንደሆነ፣ በኢህአዴግ ስር ምን ቢሆን ምን ነፃ ምርጫ የሚሉ ነገር እንደማይኖር ጠንቅቆ ያውቃል። በዚህ ላይ ደግሞ በተቃዋሚዎች ላይ ጨርሶ እምነት በማጣቱ ከምርጫ አንዳች ነገር አገኛለሁ ብሎ የማያምን ህዝብ ነው። ይህ ስለተባለ ግን በምርጫው አይሳተፍም ማለት አይደለም። እንደማንኛውም ቶታሊታያን አገዛዞች ስር ያለ ህዝብ የግዱን ወጥቶ ድምፁን ይሰጣል። ግንቦት 97 ህዝባችን ከላይ በተጠቀሱት ምክንያቶች በምርጫ እምነት ስለነበረው ከመራጩ ህዝብ 82.6% ድምፁን ሰጥቱዋል። ዛሬ ምርጫ በሚሉ ነገር ጨርሶ እምነት የአጣ መሆኑን እያወቅነውና ከተቃዋሚዎችም አንዳንዶቹ ሂደቱን ቦይኮት ባደረጉበት ሁኔታ በአለፈው አመት በተደረገው ምርጫ ከተመዘገበው ህዝብ 93% ድምፁን ሰጥቱዋል ኢህአዴግ ለውድ ድር ከቀረቡት መቀመጫዎች 97% አሸነፈ ተብለናል። የ2002 ምርጫም በሂደቱም፣ በተሳትፎውም፣ በውጤቱም ከአምናው የተለየ አይሆንም።

3ኛ. በዚህ ሁኔታ ለሃገራችን ዴሞክራቶች ያሉት ሶስት አማራጮች አንደኛ የቦይኮት ጥሪ ማድረግ፣ ሁለተኛ ተሳትፈው ኢህአዴግ የሚወስንላቸውን የመቀመጫ ልክ መቀበልና ሶስተኛ ደግሞ በምርጫው ዘመቻ ተሳትፎ በመጨረሻው ደቂቃ ከሂደቱ ራስን ማግለል ናቸው። ሶስቱም አማራጮች “ከዚያስ” ከምትለው ወሳኝ ጥያቄ ጋር አብረው ካልታዩ የትም የሚያደርሱ ስለአይደሉ ስለነዚህ አማራጮች ምንነትና በቀጣዩ ትግል ላይ ስለሚኖራቸው ጫና ዘርዘር አድርገን መወያየት ይኖርብናል።

ሀ/ አንደኛው አማራጭ የቦይኮት ጥሪ ማድረግ። ግንቦት 97 ይህንን አማራጭ ስናሰላስል “ቦይኮት ከተደረገ እኛ ብቻ ሳንሆን ህዝባችንን ይዘን” የሚል አካሄድ ነበረን። “ህዝባችንን ይዘን” የሚለው አቁዋም የሚደረገው ቦይኮት በገፍ በሆነ፣ አለም በግልፅ በሚያየው፣ ህዝባችንም ሃያል መሆኑን በሚያሳይ መልክ ይካሄድ ማለት ብቻ አልነበረም። ህዝባችን በዚህ መልክ በግልፅና በገፍ ይህንን ንልት አሻፈረች ከአለ በዚያው እምርታ ለነፃ ምርጫ መንገድ የሚጠርግበት ን ትግል ሳያሰልስ የሚቀጥልበትም ሁኔታ እናመቻቻለን የሚል እቅድ ነበረን። አሁን ከላይ በተወሰነው ምክንያት ህዝባችን በገፍና ቀልብ በሚሰብ መልክ ምርጫውን ቦይኮት የሚያደርግበት ሁኔታ የለም። ዞሮ ዞሮ ደግሞ ከዚህ ምርጫ ታማኝ ተቃዋሚዎች የተወሰነ መቀመጫ ስለሚሰጣቸውና ፓርላማ ስለሚገቡ “መድበለ ፓርቲ ምርጫ ተደርጎ ኢህአዴግ አሸነፈ ተቃዋሚዎችም የማይናቅ የወንበር ቁጥር የያዙበት ፓርላማ ተሰየመ ተብሎ የ2002 ምርጫ ነገር በዚሁ ይጠናቀቃል።

ይህ የቦይኮቱ ጥሪ “አድማጭ” ያጣበት ሁኔታ ከቀጣዩ ትግል አንፃር እንዴት ይታያል? በኔ ግምት ምንም ላናገኝበት “ተቃዋሚዎች የቦይኮት ጥሪ አድርገው ህዝቡ አልተቀበላቸውም፣ 99% ወጥቶ ለኛም ለሰከኑ ተቃዋሚዎችም ድምፁን ሰጥቶ አክራሪዎቹ ከመቸውም ጊዜ ይበልጥ ብቸኛ እንደሆኑ ተረጋገጠ” ለሚል የኢህአዴግና የታማኝ ተቃዋሚዎች ፕሮፓጋንዳ የተመቻቸ ሁኔታ ይፈጠራል። እርግጥ ሆኖ ሲያውቅ ዶሮ ማታ እንዲሉ ህዝባችን ያለውን እውነት ስለሚያውቀው ይህ ፕሮፓጋንዳ ምንም ተቀባይነት አይኖረውም። ይህም ሆኖ እንዲህ አይነቱ ውጤቱ የማይታይ ጥሪ “መክሸፍ” በህብረተሰቡ ውስጥ ትንሽም ቢሆን የተሰፋ መቁረጥና የትጥቅ መፍታትን ሂደት ሊያግዝ ይችላል። በየትም ብንሄድ በየት ግን የቦይኮት ጥሪ ለቀጣዩ ትግል ከአሁኑ ይበልጥ የተመቻቸ ሁኔታ ይፈጥራል ብሎ ማሰብ አስቸጋሪ ይመስለኛል።

ለ/ ሁለተኛው አማራጭ በምርጫው ሂደት እስከ መጨረሻ መሳተፍ። ይህ ራሱ ሁለት አማራጮች አሉት። በአንድ በኩል በያለበት ድምፅ መስጠትና ቆጠራው ሂደት ላይ የተፈጠሩትን ህገ ወጥ ድርጊቶች ተቃውሞና የምርጫውን ውጤት አልቀበልም ብሎ የተንዛዛ የፍርድ ቤት ሂደት ውስጥ መግባት ከዚህም አልፎ እንደ ግንቦት ማግስት (ግን ከዚያን ጊዜ ይበልጥ በተደራጀና ቀጣይነት በሚኖረው እንቅስቃሴ) ውጤቱን ህዝብን ይዞ መቃወም። ጥያቄው ይህ ይቻላል ወይ? እንዴት? የሚል ይሆናል። ሌላው አማራጭ ይህንን ትቶ ኢህአዴግ ለተቃዋሚዎች የቆረጠውን የመቀመጫ ልክ ተቀብሎ ፓርላማ መግባት። በምርጫው ዘመቻ ወቅት ይከናወኑ ያምንላቸው (ዝቅ ተብሎ የሚወሰኑት) ጥንድ ተግባራት በሚገባ ከተከናወኑና ዴሞክራቶች “ምርጫው በመጭበርበሩ...” በሚል መንፈስ እነዚህ አማራጮች ተነጥቀዋልና ቀጣዩን ምርጫ ሳትጠብቅ ትግልህን ቀጥል ለማለት የተሰናዱ ከሆነ ይህ በምርጫው እስከመጨረሻው የሚለው አካሄድ በኢህአዴግ ፓርላሜንት መግባት በዘመቻው ወቅት የተባለውን ሁሉ የሚሸር፣ በዘመቻው ወቅት የተቀሰቀሰውን እምርታ የሚሰብር፣ ህዝባችንን መልሶ ወደ ተሰፋ መቁረጥ የሚመራ በአጭሩ በቀጣዩ ትግል ላይ አሉታዊ ጫና የሚያመጣ አካሄድ ነው። በተለይ እንደ ኢዴፓ አይነቶቹ “ተቃዋሚዎች” ለተቃዋሚው ተሰጠ በሚባለው የመቀመጫ ልክ የአንበሳ ድርሻ የሚያገኙበትና “የፓርላሜንታዊው ተቃውሞ መሪዎች” ተብለው በሚሰየሙበት ሁኔታ ሃቀኛ ዴሞክራቶች “ነፃ ምርጫ አይደለም” ከአሉ በሁዋላ በዚህ ውጤቱ ከወዲሁ በታወቀ ምርጫ እስከ መጨረሻው መሳተፍ ለትግሉ ምንም ርባና ያለው ነገር የሚያመጣ አይመስለኝም።

ሐ/ ሶስተኛው አማራጭ የምርጫው ዘመቻ ተሳትፎ መጨረሻ ደቂቃ ላይ ቦይኮት ማድረግ። ይህ አማራጭ እንደ ግንቦት 97ቱ ባይሆንም ቢያንስ ቢያንስ በዚያን ሰሞን ከሌሎቹ “አዘቦት ወራት” ሻል ያለ የመቀስቀሻ እድል እንደሚሰጥ ጥርጥር የለውም። በመሆኑም ከዳር እስከዳር “የፖለቲካው ስፔስ ጠበበ” እየተባለ በሚተችበት ህብረተሰብ ውስጥ ይህንን እድል ላለማባከን ባይሆን ምርጫውን እንጂ ዘመቻውን ቦይኮት አለማድረግ የተሻለ አማራጭ ይመስለኛል። ይ

ህንን ከመረጥን ዋና ጥያቄ የሚሆነው በዚህ ተሳትፎ የምንንቀሳቀሰባቸው ቴምች ጉዳይ ይሆናል ማለት ነው። ተሳትፎው ትንሽም ቢሆን ለትግሉ አወንታዊ አስተዋፅኦ እንዲኖረው እነዚህ ቴምች ከሁለት ተከፍለው ሊታዩ ይችላሉ።

አንደኛ ነፃ ምርጫ እንዲሆን እነዚህ እነዚህ ቅድመ ሁኔታዎች መጥላት ይኖርባቸዋል እነዚህ ካልተገኙ አንሳ ተፍም እያሉ ከኢህአዴግ ጋር ከመደራደር ይልቅ ፊታችንን ወደ ህዝቡ አዙረን ያለፈውን ምርጫ ግድፈቶች እየጠቆሙ ድምፅህ እንዲከበር ይያ ይያ መሆን ይኖርበታል። ይህ እስካልተገኘ ድረስ በሃገራችን ነፃ ምርጫ ሊካሄድ አይችልም በሚለው ሃሳብ ዙሪያ እስከ መጨረሻው ድረስ ቅስቀሳ ማካሄድ ያስፈልጋል።

ሁለተኛ በምርጫው ዘመቻ የሚደረገው ተሳትፎ ለቀጣዩ ትግል አወንታዊ ሚና እንዲኖረው ለማድረግ የተቃዋሚዎች ቅስቀሳ በነፃ ምርጫ መስፈርቶች ዙሪያ ከመቃኘት አልፎ መሄድ ይኖርበታል። የተቃዋሚዎች ተሳትፎ “ነፃ ምርጫ ቢደረግ ኖሮ” ህዝባችን ያገኝ የነበረውን፣ ነፃ ምርጫ ካልተደረገ ደግሞ የሚያጣውን በግልፅ የሚያሳይ ለህብረተሰቡ ኢኮኖሚያዊና ማህበራዊ ችግሮች አማራጭ ፖሊሲዎችን በማቅረብ ዙሪያ መቃኘት ይኖርበታል። በዚህ ከተሰማማን ለገበሬው፣ ለሰራተኛው፣ ለነጋዴው፣ ለሰራ አጡ፣ ለወጣቱ፣ ለጎዳና ተዳዳሪው፣ ለከተሜው ድሃ ወዘተ በአጭሩ ለተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች ቀላልና ተጨባጭ አማራጮች በማቅረብ ቅስቀሳዎች - ህዝባዊ ስብሰባዎች ወዘተ ማካሄድ ድይኖርብናል ማለት ነው።

የዚህ አካሄድ ጥቅሙ ምንድን ነው? ሰላማዊ ህዝባዊ ትግል ካልነው ስትራቴጂ ጋር የሚሄድ ሁሉም እንደብሶቱ፣ ሁሉም ብሶትህ ብሶቴ ብሎና ሁሉም ለዘላቂ መፍትሄ ይመክራሉ በሚለው ጥያቄ በአንድ አቅጣጫ እንዲነሳ የሚያገዝ አካሄድ ነው። ትግሉ ዛሬ ቢፈዝ አንዱ ምክንያት ግንቦት 97 ለህዝባችን አቅርበናቸው በነበሩትና ከህዝባችን ድምፅ ፅ ጋር በተዘረፉት በጎ አማራጮች ዙሪያ ባለመንቀሳቀሳችንና እነዚህ በጎ አማራጮች ጨርሰው ከኛም አጀንዳ ከህዝባችንም አእምሮ ስለወጡ ነው። በዘመቻው በመሳተፍ እነዚህ ዛሬ ጨርሰው የተረሱት በጎና ህዝባዊ አማራጮች መልሰው በህዝቡ አእምሮ የሚያንሰራሩበት ሁኔታ ይፈጠራል። ይህ ከተደረገ ደግሞ የግንቦቱን ስህተት ሳንደግም በቀጣዩ ወቅት የሚዘረፈው ድምፁ ብቻ ሳይሆን እነዚህ በጎ አማራጮችም እንደሆኑ በሚገባ ለማስጨበጥና እነዚህ በጎ አማራጮች በምርጫ ሳይሆን ለዴሞክራሲ በሚደረገው ህዝባዊ ትግል ብቻ እንደሚገኙ እያስመርን መንቀሳቀስ የሚቻልበት ሁኔታ እናመቻቸለን ማለት ነው።

የኢህአዴግ መንግስት የቦይኮት ጥሪ አይፈራውም። ከላይ እንደተባለው ህዝቡ ነቅሎ ወጥቶ ድምፅ ስለሚሰጥ። ይህኛውን ጥንድ ይዘት ያለው የዘመቻ ተሳትፎ ለማድናቀፍ ግን የማይፈነቅለው ድንጋይ አይኖርም። ስፍር ቁጥር የሌላቸው እንቅፋቶች ይፈጥራል። በኢትዮጵያ ህዝብም ሆነ በአለም አቀፍ ኮሙኒቲውም ፊት ይበልጥ መጋለጥን መርጦ ህዝባዊ ስብሰባዎችን፣ ሰልፎችን ወዘተ እስከ መከልከልና በአጭሩ የተቃዋሚ ሃይሎችን የምርጫ ዘመቻ ለማገድ ይሞክራል። ለተለያዩ የህብረተሰብ ክፍሎች አማራጮች ብለን ለምሳሌ ለወጣቱ ሰራ አጥ የመፍትሄ ሃሳቦች ለማቅረብና ከወጣቱ ሰራ አጥ ጋር ለመመካከር በዚህ ርዕስ የአዳራሽ ስብሰባ መጥራት አስቸጋሪ ሊሆን ይችላል። ግን ኢህአዴግ እንዲህ አይነቱን ስብሰባ ቢፈቅድ/ቢከለክልም ችግር ላይ የሚወድቅበት ሁኔታ ይፈጠራል ማለት ነው።

ሁለተኛ ጥያቄ - እንዴት ነው የምንንቀሳቀሰው?

በምርጫ 97 ወቅት የያዝነውን አቁዋም ብንይዝ፣ የፈለግነውን የትግል ጥሪ ብናደርግ በዚያው በሃገር ውስጥ በሀገሪነት ተመዝግቦ የሚንቀሳቀስ ሃይል ነበረን። ስብሰባ፣ ሰላማዊ ሰልፎች፣ ጉባኤዎች በስማችን የሚጠሩበት፣ አማራጭ ፕሮግራም በስማችን የሚሰራጩበት ሁኔታ ነበር። ዛሬ ይህ ሁኔታ የለም።

በውጭ አገር በተለይ በዲፕሎማሲው መስክ ይህንን ሂደት በአለም አቀፉ ኮሙኒቲ ፊት ተአማኒነት ለማሳጣት የኢህአዴግ መንግስት ምርጫ ተብሎ ነገር በዚህ ጉዳይ አለም አቀፍ መስፈርቶች ጨርሶ የማያመዋላ እንደሆነ በአንድ በኩል በተጨማሪም ሰነዶች እያስደገፉና በሌላ በኩል ደግሞ በዘመቻው፣ በድምፅ ቆጠራው ወቅት የሚፈፀሙትን ፀረ ዴሞክራሲ ድርጊቶች እያጎሉ ቅስቀሳ ማካሄድ ይቻላል። ይህ ጊዜና የሰው ሃይል ይጠይቃል እንጂ ምንም-ችግር የለውም።

ዋናው መመለስ ያለበት ጥያቄ የወሰድነው አቁዋም በሃገር ቤት እንዴት ይስተጋባል? የሚለው ነው። ይህ ጉዳይ ሰፊ ውይይት ያስፈልገዋል። ለጊዜው የሚታዩት በአማራጭነት ሊቀርቡ የሚችሉ ሃሳቦች

1. በአገር ቤት የተመዘገቡ የህብረቱ አባል ድርጅቶች በሁላችንም ስም እንዲንቀሳቀሱ ማድረግ። ይህ ራሱ ሌሎች ጥያቄዎችን ያስነሳል። ህብረቱ ሃገር ውስጥ ህጋዊ ህልውና ስለሌለው በሱ ስም መንቀሳቀስ አስቸጋሪ ይሆናል። በሌላ በኩል ደግሞ አሁን ባለው ሁኔታና በያዝነው አቁዋም የተነሳ በህጋዊነት ተመዝግቦ እንንቀሳቀስ ማለት አስቸጋሪ ይሆናል።

2. በሆነ ሌላ ስም ተመዝግቦ የኛን አቁዋም የሚያስተጋባ ህጋዊ ድርጅት እንዲወዳደር ማድረግ። ይህ አማራጭ ከምርጫው ወቅት ባሻገር ለሚደረገው ትግል የተመቻች ሁኔታ ሊፈጥር ይችላል። ነገር ግን በአጭር ጊዜ ውስጥ የኢህአዴግ የሰለላ መረብ ድርጅቱ የህብረቱ ሸፋን መሆኑን ሲደርስበት አመራሩ አደጋ ላይ ሊወድቅ ይችላል።

3. ይቻላልን በህቡእ በማሰራጨት ከላይ በዘመቻው ወቅት እንንቀሳቀሳቸው ባልናቸው ቴሞች ላይ በተከታታይ አቅጣጫ የሚሰጡና ለውድድር የገቡ ተቃዋሚዎች በነዚህ ቴሞች አንፃር በህዝብ ፊት አቁዋም እንዲይዙ የሚወተው ቱ በራሪዎች መበተን። ይህም አሰራር ከምርጫው በሁዋላ ለሚደረገው ትግል “በምርጫው ዘመቻ ወቅት ይህንን ብለን ነበር...” በሚል መልክ ቅስቀሳችንን ለመቀጠል፣ በምርጫው ሂደትና ውጤት ተስፋ የቆረጠውን ህዝብ ለመቀሰቀስና በውጭም በውስጥም ደጋፊዎች ለመሰብሰብ የተመቻች ሁኔታ ሊፈጥር ይችላል።

4. የሚቻለውን ያህል የምንይዘውን አቁዋም በህጋዊ ጋዜጦች ለማሰራጨት መሞከር። ከላይ የጠቀስናቸውን ጥንድ የቅስቀሳ ቴሞች በተመለከተ አንደኛ ስለ ነፃ ምርጫ አለም አቀፋዊ መስፈርቶች ከዚህ በፊት በፓሪስ ሁለት ያወጣ ነው “የዴሞክራሲ ሂደትና የነፃ ምርጫ ትልም” የሚለውን ሰነድ ግንቦት 97 ከተደረጉትና አሁንም በተያዘው ዘመቻ የሚታዩትን ግድፈቶች አጉልተው የሚያሳዩ ፅሁፎች በተከታታይ ሊወጡ ይችላሉ። እነዚህ ካልተመዋሉ ነፃ ምርጫ አይቻልም በሚል መንፈስ። ሁለተኛ ማህበራዊና ኢኮኖሚያዊ ጥያቄዎችን በተመለከተ በየመስኩ ላሉ ችግሮች በምርጫ 97 ወቅት ከቀረበው አማራጭ ሰነዶችን እየተነሳን እንደዚሁ ተከታታይ ፅሁፎችን ማቅረብ እንችላለን።

እንደ መደምደሚያ

በነዚህ ሁሉ ጥያቄዎች ላይ ጥራት ያለው አቁዋም ከያዝን በሁዋላ ሌላ ውና ሆኖ የሚቀርበው ጥያቄ በዚህ አቁዋም ተመርኩዘን በተለይ በዲያስፖራው ያሉ የፖለቲካ ድርጅቶችም ሆኑ ሌሎች ስብስቦች ጋር መደራደርና በተስማማንባቸው ጉዳዮች ላይ በጋራ ለመንቀሳቀስ መሞከር ይኖርብናል። ይህ በተለይ የሁሉን አቀፍ ጉባኤንም ጉዳይ የሚመለከት ነው። የውይይት መንደርደሪያ ሃሳብ እንዳቀርብ የተጠየቅሁት ሁለተኛው የአጀንዳ ነጥብ ይህ ነው። በዚህ ደግሞ ያሉትን ነጥቦች በሚቀጥለው ጊዜ አቀርባለሁ።